

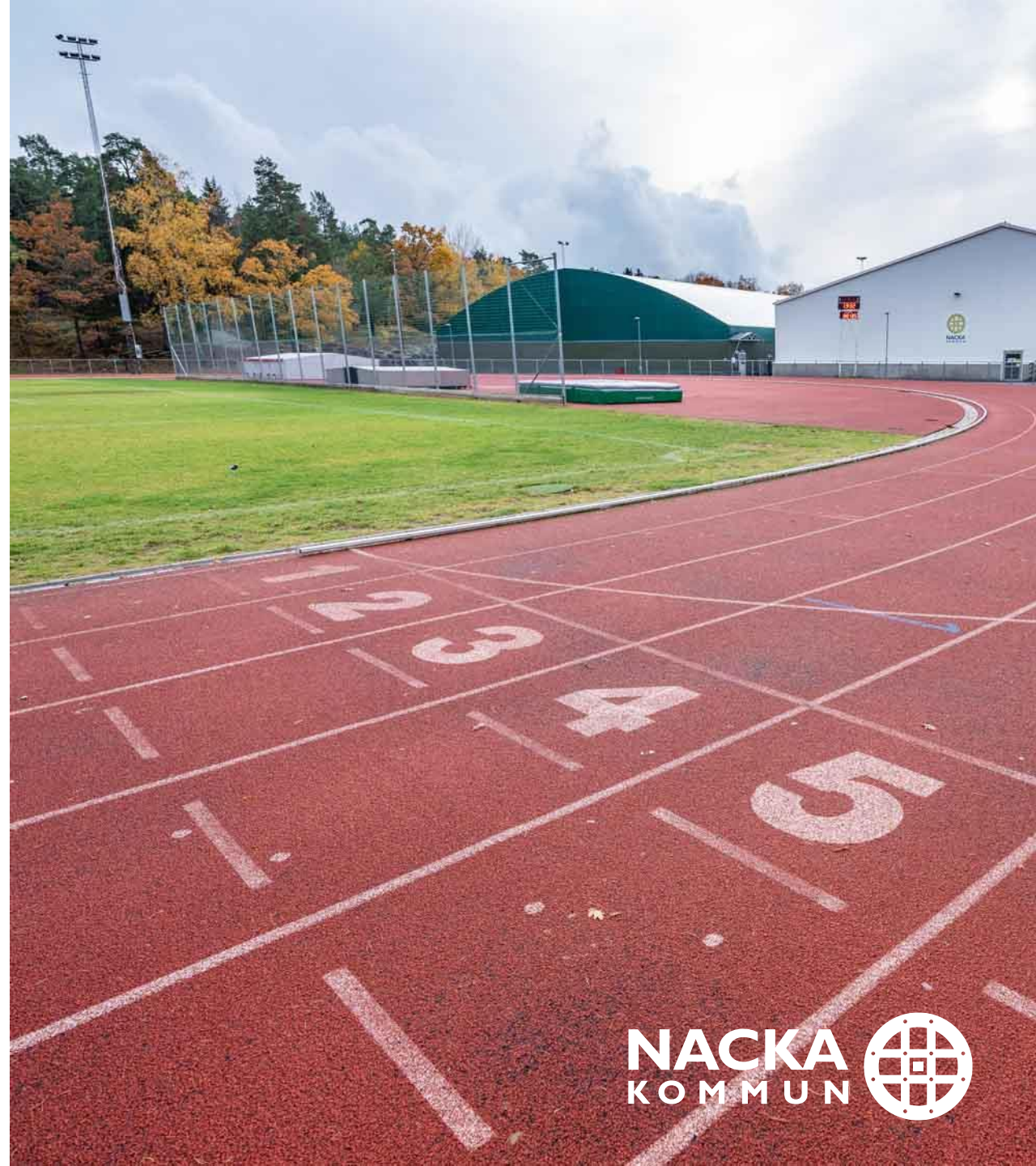
VÄLKOMNA TILL KVALITETSDIALOG

27 maj 2024

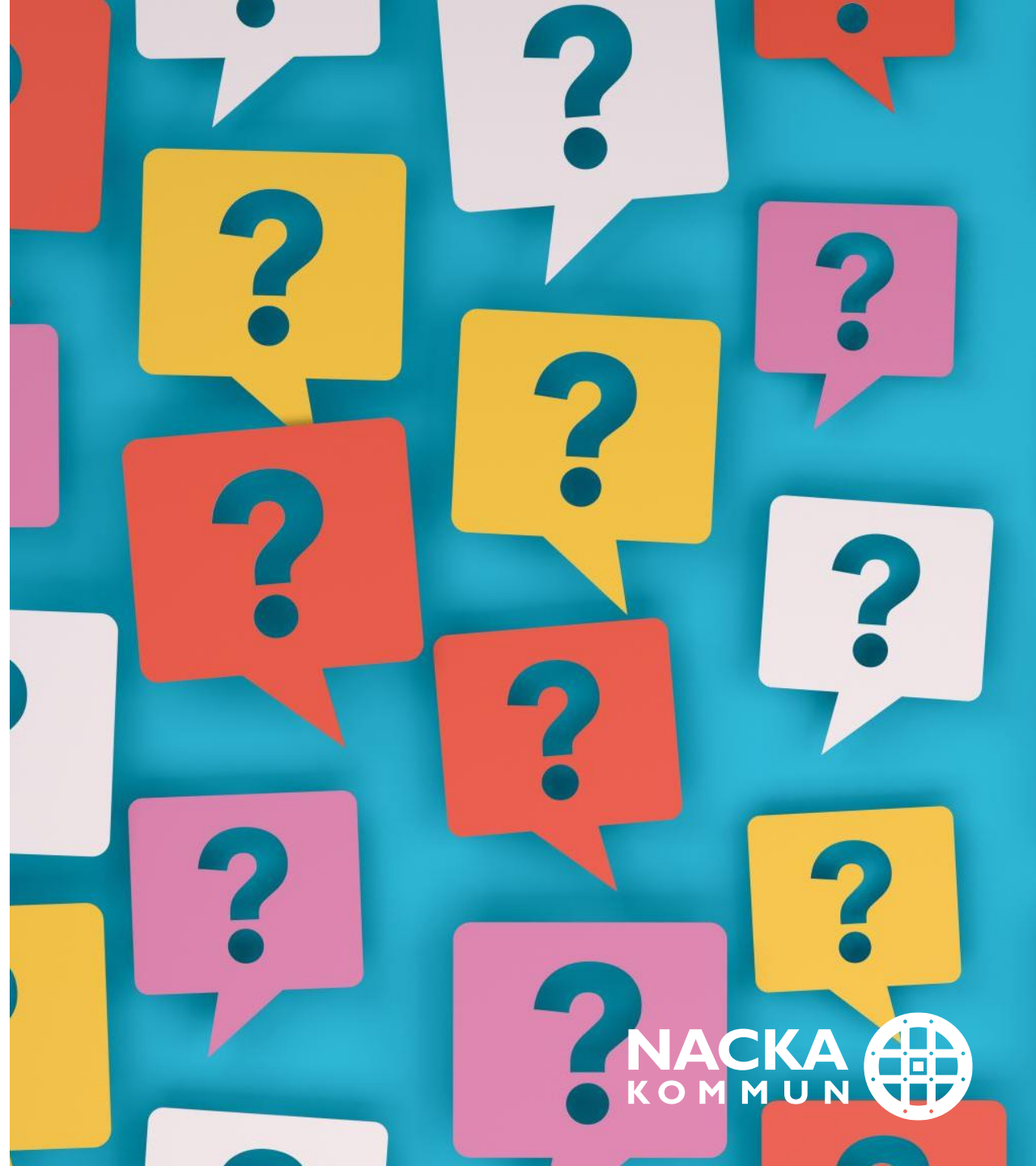
AGENDA

- Kommunens krisberedskap: Information från och möjlighet att ställa frågor till Nacka kommuns säkerhetsstrateger
- FIKA
- Sekretess och samtycke: Juridisk information från Nacka kommuns kommunjurist
- Dialog kring samverkan mellan insatserna daglig verksamhet och bostad med särskild service
- Information

NACKA KOMMUNS KRISBEREDSKAP

- Kommunens säkerhetsstrategier informerar och svarar på frågor!

KRISBEREDSKAP OCH CIVILT FÖRSVAR I NACKA KOMMUN

HELENA SVÄRDH OCH KRISTINA EILERT
SÄKERHETSSTABEN
2024-05-27

AGENDA

- Kommunens uppdrag i kris och krig
- Dimensionerande faktorer
- Civilt försvar
- Krisberedskap
- Vägen fram och avslut

MÅLSÄTTNING

Skapat förståelse för vad en kris är och hur vi gemensamt arbetar med att vara väl förberedda när krisen kommer.

KOMMUNENS UPPDRAG I KRIS OCH KRIG?

DIMENSIONERANDE FAKTORER

Alla svenskar måste förbereda sig mentalt på att det kan bli krig i Sverige (ÖB)

Ökad risk för cyberangrepp, sabotage och subversion

Höjd terrorhotsnivå

Eskalerande våldsutveckling

Väderrelaterade kriser och incidenter

Och allt annat som kan gå fel...

VAD BETYDER KRIS FÖR ER?

Foto: Samuel Uneus

Foto:Anders Wiklund/TT

Foto: Johan Nilsson/TT

Foto: Hanna Brunlóf Windell/TT

CIVILT FÖRSVAR
SAMHÄLLET SKA FUNGERA OCH
BEFOLKNINGEN SKA SKYDDAS

Bild: Jenny Frejing

VMA

<https://youtu.be/Q6mFu7GMMwl>

KRISBEREDSKAP

VAD KAN NI FÖRBEREDA INFÖR EN KRIS?

KRI SLÄDA

Foto: MSB

Foto: Thomas Henrikson, MSB

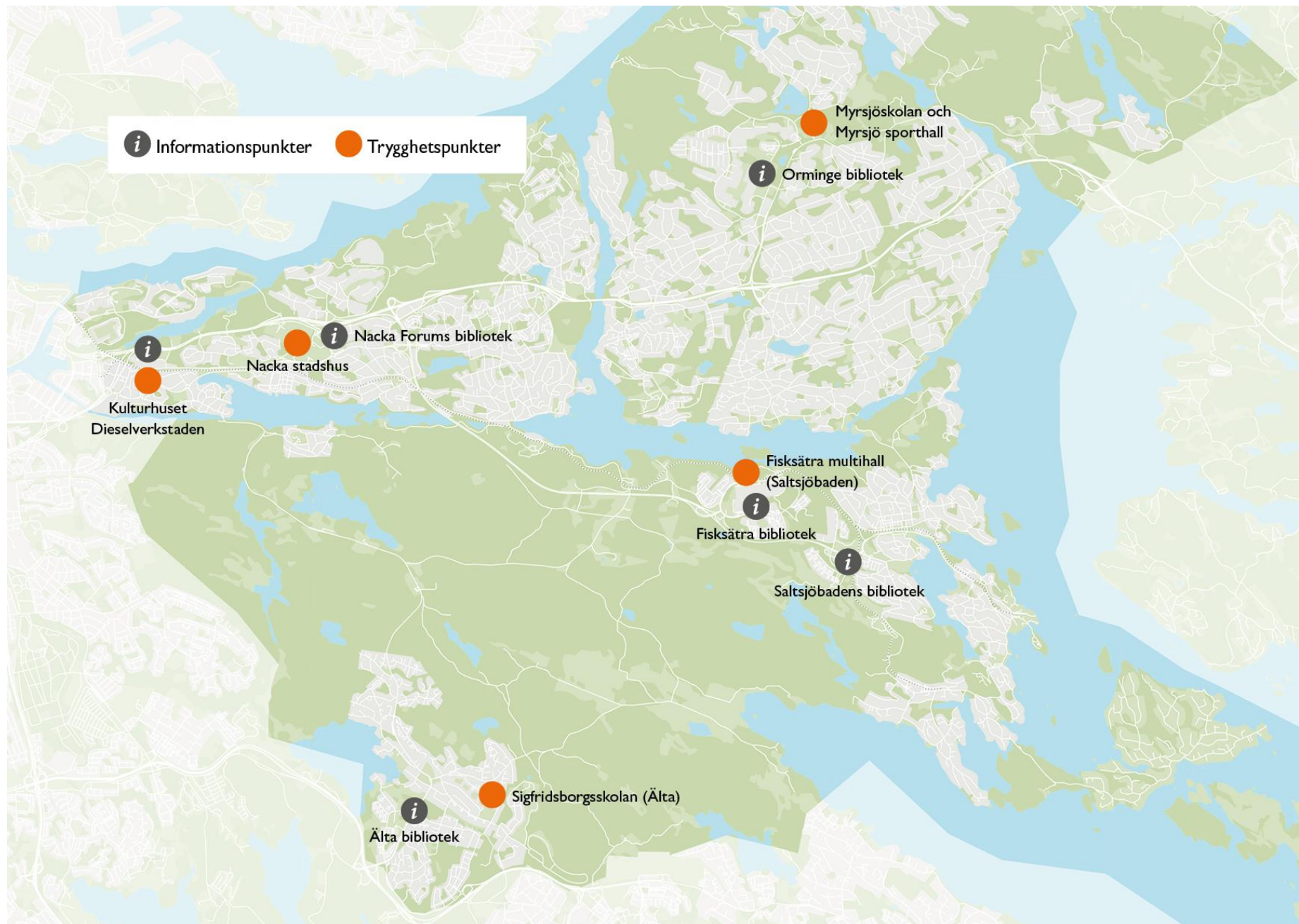

Foto: MSB

SUMMERING OCH AVSLUT

VÄGEN FRAM

- Beredskapsarbetet är ett långsiktigt och återkommande arbete
- Inte sätta ribban för högt
- Förankra arbetet i verksamheten
- Ta hjälp av oss och varandra
- [Kontinuitetshantering - webbkurs \(msb.se\)](https://www.msb.se/kontinuitetshantering)

TACK FÖR IDAG!

Kristina.eilert@nacka.se

Helena.svardh@nacka.se

NACKA
KOMMUN

KOMMUNJURIST INFORMERAR OM SEKRETESS OCH SAMTYCKE

SJÄLVBESTÄMMANDERÄTT FÖR PERSONER MED NEDSATT BESLUTSFÖRMÅGA

Den 27 maj 2024

IDAG SKA VI PRATA OM SJÄLVBESTÄMMANDE-RÄTTEN

- Rätten till självbestämmande och delaktighet
- Förbud mot tvång- och begränsningsåtgärder
- Skyddsåtgärder
- Samtycke

Vad säger juridiken?

Vad vill ni veta om sekretess?

PORTALPARAGRAFEN I SOCIALTJÄNSTLAGEN

1 kap. Socialtjänstens mål

1 § Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupper egna resurser.

Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Se också 3 kap. 5 § SoL

5 § Socialnämndens insatser för den enskilde **ska utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne** och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar. *Lag (2012:776).*

OCH I LSS

6 § LSS första stycket

Verksamheten enligt denna lag ska vara av god kvalitet och bedrivs i samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter. Verksamheten ska vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde ska i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.

SAMTYCKE BEHÖVS ALLTID!

- För att kunna lämna ett samtycke är det grundläggande att personen blir **informerad**, får **komma till tals och få hjälp att kommunicera** om det behövs och får **värdera** de insatser som erbjuds.
- **Det finns inga regler** som säger hur ett samtycke ska vara utformat. Det behöver till exempel inte vara skriftligt. Det viktiga är att personen som ska samtycka förstår vad insatsen och dess innehåll innebär och kan ge uttryck för ett ställningstagande kring detta.
- Personer med kognitiva och fysiska funktionsnedsättningar kan ha kommunikationssvårigheter men kan **genom sina reaktioner** visa hur de upplever en insats.
- Socialstyrelsen pratar om att uppnå **bästa tillgängliga vilja**.

VI ÄR ALLA SKYDDADE MOT TVÅNGS – OCH BEGRÄNSNINGSAÅTGÄRDER

2 kap. 6 § regeringsformen, RF:

Var och en är gentemot det allmänna **skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp** även i andra fall än som avses i 4 och 5 §§. Var och en är dessutom skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång samt mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse och mot hemlig avlyssning eller upptagning av telefonsamtal eller annat förtroligt meddelande.

Utöver vad som föreskrivs i första stycket är var och en gentemot det allmänna **skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden.** Lag (2010:1408).

OCH VI HAR ETT SKYDD MOT OLAGA FRIHETSBERÖVANDE

2 kap. 8 § regeringsformen, RF

Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot frihetsberövanden. Den som är svensk medborgare är även i övrigt tillförsäkrad frihet att förflytta sig inom riket och att lämna det. Lag (2010:1408).

VAD KAN DET VARA?

- **Vad är ett påtvingat kroppsligt ingrepp?** T ex medicinska undersökningar, intag av läkemedel, fastspänning med brickbord, sänggrindar och bälten...
- Vad innebär **betydande intrång i den personliga integriteten?** T ex rörelselarm, kameraövervakning,...
- Vad innebär **frihetsberövande?** T ex inlåsning i den egna bostaden....
- **Något mer?**

MEN OM VISSA ÅTGÄRDER BEHÖVS FÖR ATT SKYDDA DEN ENSKILDE?

- **Samtycke behövs alltid!**
- Om samtycke finns kan man genomföra vissa åtgärder som är till för att skydda den enskilde, t ex fästa ett brickbord vid den enskildes rullstol för att förhindra fall = **Skyddsåtgärd.**
- Individuella bedömningar får göras!
- En åtgärd som den enskilde samtyckt till och är till för att skydda, stödja, hjälpa eller aktivera den enskilde är tillåten. **Observera** också att det kan finnas risker med vissa åtgärder, de måste också bedömas. Får inte användas som kompensation för brister i bemanningen etc. .

FINNS DET OLIKA FORMER AV SAMTYCKEN?

Förutsättningar för ett samtyckes rättsliga giltighet är att

- a) det har lämnats av någon som är behörig att förfoga över det aktuella intresset,
- b) den samtyckande är kapabel att förstå innebörden av samtycket,
- c) vederbörande har haft full insikt om relevanta omständigheter,
- d) samtycket har lämnats frivilligt, samt
- e) samtycket är allvarligt menat.

Samtycket gäller inte för all framtid. En person kan när som helst återkalla sitt samtycke. Även om samtycket inte återkallas kan det också av andra skäl upphöra att gälla. För att ett samtycke till en viss åtgärd ska tillerkännas rättslig relevans måste det föreligga vid tidpunkten för åtgärdens genomförande.

ETT SAMTYCKE SKA ALLTID DOKUMENTERAS

- Om nedsatt beslutsförmåga finns är det desto viktigare att dokumentera **också vägen till samtycket**. Hur har man kommit fram till att detta är personens vilja vid den givna tidpunkten?
- Se t ex 4 kap 9 § i socialstyrelsen föreskrifter och allmänna råd om dokumentation, SOSFS 2014:5

Åtgärder som vidtas vid handläggning av ett ärende eller vid genomförande eller uppföljning av en insats ska fortlöpande och utan oskäligt dröjsmål dokumenteras i journalen.

Detsamma gäller faktiska omständigheter och händelser av betydelse för handläggningen av ett ärende eller för genomförandet eller uppföljningen av en insats. ...

BÄSTA TILLGÄNGLIGA VILJA

- Inget juridiskt begrepp - Kunskapsguiden talar om detta.
- Utgår från att en persons vilja kan vara av olika kvalitet, av olika styrka. Detta kan variera.
- För att uppnå bästa tillgängliga vilja kan man arbeta efter **8 steg** (planera – förbered - skapa förutsättning att ta in och förstå informationen och överväga vad man vill – ta ställning till om personen uttryckt sin bästa tillgängliga vilja – dokumentera – följ upp)
- Arbeta systematiskt för att utröna enskildas vilja och få delaktighet. Gärna i ledningssystemet för kvalitet.

Ju mer ingripande en åtgärd är
– desto större krav på
samtycke från den enskilde!

NÖDRÄTTEN – KAN DET VARA NÅGOT?

- Nej, den kan inte användas som ett generellt argument för att vidta tvång- och begränsningar utan samtycke.
- Det är en straffrihetsgrund som regleras i brottsbalken → Man kan aldrig på förväg bestämma att nödrätt föreligger, det gör domstolen senare.
- Det måste finnas en verklig och allvarlig fara för liv och hälsa.

DET BEHÖVS EN SYSTEMATIK

- Långsiktigt och systematiskt arbete för delaktighet i insatser och för att utröna och respektera enskildas vilja.
- Ta in det i verksamheten ledningssystem för kvalitet
- Överträdelser av enskildas vilja, bristande delaktighet och olagliga tvång och begränsningar är avvikelser som ska rapporteras enligt t ex Lex Sarah.

KOM IHÅG!

Samtycke behövs för alla åtgärder som vidtas enligt SoL och samtycket är en färskvara!

och

Ju mer ingripande en åtgärd är – desto större krav på samtycket!

LITE OM TYSTNADSPLIKT

- Offentlighets- och sekretesslagen, OSL, gäller bara för allmän, t ex kommunal, verksamhet
- Det finns regler om tystnadsplikt i 15 kap. SoL och i 29 § LSS . Den som är eller har varit verksam inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som avser insatser enligt denna lag (SoL/LSS) får inte obehörigen **röja** vad han där fått veta om **enskildas personliga förhållanden. Vad ärenskilds personliga förhållanden och vad innebär röja?**
- En jämförelse (analogi) brukar göras med reglerna i OSL. Stark sekretess gäller för uppgifter om enskildas personliga förhållanden i socialtjänsten, jfr. 26 kap 1 § OSL. Sekretessbrytande grunder finns t ex i 10 kap. OSL

Men: En privat anordnare ska så snart som möjligt lämna ut en handling i en personakt (t ex journalanteckningar) om det begärs av den som akten rör. Om personakten eller någon del av den inte bör lämnas ut ska han eller hon genast med eget yttrande överlämna frågan till Inspektionen för vård och omsorg för prövning. Då får den enskilde ett beslut av IVO som kan överklagas, om det blir ett avslag.

Se 7 kap.4 § SoL och 23 e § LSS

**DIALOG KRING SAMVERKAN
DAGLIG VERKSAMHET OCH
BOSTAD MED SÄRSKILD SERVICE
LSS**

- VAD FUNGERAR BRA?
- VAD KAN VI UTVECKLA TILLSAMMANS?

**DISKUTERA 15 MIN OCH ÅTERGE I
GRUPP**

SAMMANFATTNING AV DIALOGEN

- I de allra flesta fall fungerar samverkan bra. När det inte fungerar så bra kan det vara lämpligt att ha möten tillsammans med initiativ från handläggare.
- Vad gör man när man hör saker om varandra? Bra att ha en dialog med varandra, ha kontakt. Jobba med samtycken.
- Vikten av att samverka kring kunder som inte kommer iväg till dv. Viktigt att samarbeta kring individen, att ha i åtanke att det kan vara en långsiktig process, ha gemensamt mål.
- Hitta lösningar tillsammans när en person inte vill gå till dv, involvera handläggaren, kanske kunna erbjuda digitala möten eller sysselsättning digitalt under en kort period. Ta hjälp av varandra.

KORT INFORMATION

- Lex Sarah [Lex Sarah | Nacka kommun](#)
- Turbundna resor [Turbundna resor med Sirius | Nacka kommun](#)
- SKR:s rapport "Hur skapar vi bättre hälsa för personer med funktionsnedsättning?" [Hur skapar vi bättre hälsa för personer med funktionsnedsättning? | SKR](#)

BÄTTRE HÄLSA FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

- Personer med funktionsnedsättning har sämre hälsa än andra målgrupper. För att förbättra deras hälsa krävs samarbete, ökad kunskap och förändrade arbetsätt inom socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården.
- Personer med funktionsnedsättning tar oftare medicin mot depression, har högre grad av diabetes och lider oftare av övervikt än andra målgrupper.
- Kvinnor med LSS-insatser och som har bröstcancer löper nästa dubbelt så stor risk att dö jämfört med andra patienter med bröstcancer.
- Personer med autism lever i snitt 16 år kortare än andra.
- Många personer med intellektuella funktionsnedsättningar går upp i vikt när de flyttar från föräldrahemmet till gruppbostad. Det medför ökad risk för diabetes och förhöjd risk för hjärt- och kärlsjukdom.

BÄTTRE HÄLSA FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

- SKR har tagit fram stödmaterial för att stötta kommuner och regioner med en bättre hälsa för personer med funktionsnedsättning. Bl.a. har man tagit fram skriften ”Hur skapar vi bättre hälsa för personer med funktionsnedsättning?”. I den beskrivs det ojämlika hälsoläget och det presenteras förslag på förändrade arbetssätt och inspirerande exempel som kan förbättra hälsan. Läs mer här: [Bättre hälsa | SKR](#)

SOCIALTJÄNSTENS OMSTÄLLNING

- Socialtjänsten behöver ställa om till nya förebyggande, tillgängliga, tillitsskapande, jämställda och kunskapsbaserade arbetssätt – både utifrån nya SoL och för att möta samhällets utmaningar.
- SKR har en ny webbplats, Framtidens socialtjänst, där de samlar information, stöd och inspiration för att förbereda inför nya lagen och börja ställa om till nya arbetssätt. Läs mer här: [Framtidens socialtjänst | SKR](#)

VÅLD OCH PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

- Risken att utsättas för våld är nästan dubbelt så stor för personer med funktionsnedsättning än för dem utan.
- MFD har tagit fram kunskapsmaterial om hur vi kan förebygga och upptäcka våld mot personer med funktionsnedsättning och agera när det redan inträffat. Läs mer här: [Våld mot personer med funktionsnedsättning – MFD](#)

KUNSKAPSGUIDEN

- Webbplats som samlar kunskapsstödjande produkter från Socialstyrelsen, andra myndigheter och aktörer.
- Det finns många bra webbaserade utbildningar t.ex.AKK som kommunikationsstöd, introduktion till arbete inom vård och omsorg, förebygga och förhindra smitta – för chefer i vård och omsorg, mänskliga rättigheter m.fl. Läs mer här:[Webbaserade utbildningar - Kunskapsguiden](#)

FRÅGOR

- Underlag för nivåbedömningar efterfrågas, liksom rutin. Det kan vara bra att ha i samband med fakturering. Andra kommuner lämnar ut underlag.
- Svar: Ha dialog med handläggaren om nivåbedömningen är oklar. Översyn pågår kring nivåbedömningsinstrument.
- Tips: Stockholms stad har kommit ut med remiss på nytt underlag. För nivåbedömning.

TACK FÖR ATT NI KOM!

- Välkomna att kontakta oss vid frågor!
- kos@nacka.se

NACKA
K O M M U N

